

LUNDS UNIVERSITET
MRS 200
Centrum för teologi och
religionsvetenskap

VT07
Handledare: Rouzbeh Parsi

MÄNS VÅLD MOT KVINNOR

- En studie kring forskningen om orsaker till varför män slår kvinnor

Hanna Olsson

Abstract

Men's violence against women is an issue that exists all over the world. There are several scientists and organisations that work with this issue in one way or another. In Sweden an organisation called ROKS, and a scientist called Eva Lundgren, has been in the limelight for medias attention several times. The impression has been given that Eva Lundgren is a very controversial scientist and that her research is very different from other research about men's violence against women.

The aim with this essay is therefore foremost to look at research from different scientists and compare them to Eva Lundgrens research. I found three so called levels about why men use violence against women. I thereafter compared them with Eva Lundgrens research to find similarities and differences. I found that Lundgrens research does not differ that much from other research, and that both similarities and differences could be found.

I also wanted to see if medias opinion about both ROKS and Eva Lundgren agreed with the reality. I therefore did a short research about medias view of both of them, and thereafter compared them with the result from the first research. I found that media sometimes writes an unfair criticism about both ROKS and Eva Lundgren. This may be a problem since media is considered to be the third power of state.

Keywords: violence, women, men, Eva Lundgren, ROKS, patriarchy, culture, structures, media

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	5
1.2 Metod	6
1.3 Material	6
1.4 Avgränsningar.....	7
1.5 Tidigare forskning	8
2. Bakgrundsbild.....	9
2.1 Dagens Nyheter	9
2.2 Aftonbladet	10
2.3 Svenska Dagbladet	10
2.4 Expressen	11
3. Varför slår män kvinnor?.....	12
3.1 Individnivå.....	12
3.2 Strukturell nivå	13
3.3 Kulturell nivå	16
4. Eva Lundgren.....	21
4.1 Våldets normaliseringsprocess- två parter två strategier	21
4.2 Lundgrens perspektiv	22
4.3 Gud och alla andra karlar	26
5. Analys	29
6. Diskussion och Slutsats	33
7. Referenser	36

1. Inledning

Mäns våld mot kvinnor är ett problem som finns över hela världen. Under historiens gång så är det tydligt att kvinnor på flera plan varit underordnade män. Vidare har det heller inte funnits något rättsligt skydd för kvinnor som blivit utsatta för våld. Så sent som på 1990-talet tog ett flertal stater ställning mot kvinnovåldet, som då började ses som ett globalt problem. Förenta Nationernas generalförsamling antog 1993 Deklarationen om avskaffandet av våld mot kvinnor där de åtar sig att motverka ”*varje handling av kvinnospecifikt våld*”.¹ Trots detta finns det naturligtvis mycket kvar att göra. Mycket av det arbete som sker kring kvinnovåldet görs av kvinnojourer men även forskningen är av betydelse för att kunna få en förståelse till varför våld mot kvinnor sker.

I Sverige finns det ett flertal framstående forskare som forskar kring mäns våld mot kvinnor. En av dem är Eva Lundgren, forskare vid Uppsala Universitet. Det finns även många kvinnojourer, varav många är anslutna till riksorganisationen ROKS.² De senaste åren har det varit en medial uppståndelse kring kvinnojourer i Sverige, och då främst kring ROKS. En händelse som uppmärksammades var när ROKS före detta ordförande anklagades för att ha kallat alla män för djur efter en tv-sänd dokumentär i Sveriges Television. Detta ledde till att ROKS så kallade chefsideolog, Eva Lundgren, fick sin forskning och trovärdighet ifrågasatt. Lundgrens forskning kom att granskas, vilket var en följd av den mediala uppmärksamheten. Denna typ av händelser riskerar att ta bort fokus från det Eva Lundgren forskar kring, och i ett vidare led även kvinnojourernas arbete.

Detta är en av anledningarna till att jag valde att skriva om detta ämne. Jag är nyfiken på om media ger allmänheten en rättvis bild av Eva Lundgren och ROKS. Det finns även en mängd myter kring varför våld mot kvinnor uppstår. Föreställningar om att det alltid beror på alkohol eller svartsjuka är vanliga, likaså att kvinnan provocerar mannen eller att kvinnan vill bli slagen.³ Jag vill se vad det finns för teorier kring mäns våld mot kvinnor och om Eva Lundgrens forskning står långt ifrån det övriga forskningsfältet. Detta är något som media gett ett sken av.

¹ Kiessling Lindahl (red.) 2002:31f

² ROKS står för Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, jag kommer fortsättningsvis att använda mig av beteckningen ROKS.

³ Göransson, Järholm och Kwarnmark 1988:22

1.1 Syfte och frågeställning

I denna uppsats är mitt huvudsyfte att studera hur forskningsläget kring mäns våld mot kvinnor ser ut och hur sociologen Eva Lundgrens forskning kan relateras till detta forskningsfält. Jag har även för avsikt att, som ett sidospår, titta på hur media de senaste åren har uppmärksammat Eva Lundgren och ROKS.

För att få en grund till forskningsläget så är min utgångspunkt tre teorier tagna från Mona Eliasson och Barbro Ellgrims kunskapsöversikt *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. De kallas individnivå, strukturell nivå och kulturell nivå. Dessa är sedan kompletterade med ytterligare källor. Jag kommer sedan att ställa Eva Lundgrens forskning mot dessa för att se skillnader och likheter. Jag kommer dock att använda mig av orden *nivå* och *perspektiv* istället för teori, då det bättre speglar både Lundgrens och övrig forsknings användning av dessa ord. Ingen av dessa tre nivåer är renodlade teorier.

Min frågeställning lyder följaktligen;

- **Hur relaterar Eva Lundgrens forskning till övrig forskning om orsaker till mäns våld mot kvinnor?**

Resultatet av denna fråga kommer sedan att användas i min undersökning kring mediebilderna av ROKS och Eva Lundgren. Media har fört en mycket kritisk framställning mot ROKS och gett sken av att de arbetar helt olikt övrig kvinnojourverksamhet. Spinoffeffekten på detta har blivit att deras så kallade chefsideolog Eva Lundgren också ansetts vara mycket kontroversiell i sin forskning och står utanför det övriga forskningsfältet. Jag vill därför ge en bakgrundsbild av den mediala uppmärksamhet som ROKS och Eva Lundgren fått för att sedan försöka se om det verkar överensstämma med verkligheten eller om media gett en skev bild av dem. Jag kommer sedan i diskussionskapitlet resonera kring detta och väva samman bakgrundsbilden med citat från ROKS egen hemsida, men även med diskussionen och analysen kring Eva Lundgren och det övriga forskningsfältet. Jag vill försöka få en bild av om den samhällsvetenskapliga insikten hos medierna är sanningsenlig eller ej.

1.2 Metod

Denna studie är en kvalitativ jämförande textstudie. Jag ställer en forskare, Eva Lundgren, mot det övriga forskningsfältet inom ämnet mäns våld mot kvinnor. Till det övriga forskningsfältet har jag haft Mona Eliasson och Barbro Ellgrims nivåer som utgångspunkt, och kompletterat med ytterligare källor. För urvalet av de övriga källorna har jag försökt vara så bred som möjligt. Jag har endast använt mig av svenska forskare och författare, med tanke på begränsningar i tid och rum. Jag har även i så stor utsträckning som möjligt försökt ha ett perspektivmedvetande då ”fakta” alltid är perspektivberoende. Det är av stor vikt att ha i åtanke att inför en tolkningsprocess så finns en förförståelse, denna ändras sedan ständigt under tolkningsprocessen.⁴ Jag har analyserat och jämfört Eva Lundgrens forskning mot den övriga forskningen i kapitlet om Eva Lundgren. I analyskapitlet har jag sedan förtydligat och fördjupat mina resultat, och vidare diskuterat dessa i slutsats och diskussionskapitlet.

Jag har även undersökt huruvida mediebilderna av Eva Lundgren och ROKS sett ut, och om den är sanningsenlig. Jag har då gett en kort bakgrundsbild av hur media beskrivit Lundgren och ROKS. Sedan har jag diskuterat ifall medias bild överensstämmer med verkligheten. Detta kan ses som ett sidospår, då det endast är en form ”*experiment*” för att se hur verklighetsförankrad medias samhällsbild är.

1.3 Material

Eva Lundgren har i sin forskning publicerat en mängd böcker och artiklar, både kvalitativa och kvantitativa. När det gäller mitt urval av hennes material så har jag valt att använda mig av de böcker och artiklar av henne som rör mäns våld mot kvinnor. De som jag använt mig av främst är hennes omfångsundersökning *Slagen Dam*. Den är gjord för Brottsoffermyndigheten, vilka i sin tur fått det i uppdrag från regeringen i samband med en kvinnofridsreform. *Slagen Dam* är inte skriven enbart av Lundgren, hennes medförfattare är Gun Heimer, Jenny Westerstrand och Anne- Marie Kallioski. Vidare har jag använt *Gud och alla andra karlar*. Boken bygger på intervjuer med tio män som våldfört sig på de kvinnor de lever/levde med. Alla lever i en strängt religiös miljö där Gud ger mannen auktoritet att lösa

⁴ Starrin, Svensson 1994:165

problem i Guds ställe.⁵ Jag har också haft användning av *Våldets normaliseringsprocess, två parter- två strategier* som tydligt visar Lundgrens huvudtes.

Till den övriga forskningen har min utgångspunkt varit, som tidigare sagts, Eliassons och Ellgrims kunskapsöversikt *Mäns våld mot kvinnor*. För att få en så bred grund som möjligt har jag sedan kompletterat med ytterligare källor. Jag har försökt ha ett så brett urval som möjligt och sökt information skrivna av både män och kvinnor. Jag har dock med något undantag begränsat mig till endast svenska forskare och författare. Detta för att urvalet var tvunget att begränsas men även för att det är den svenska bilden som främst intresserar mig.

För att kunna begränsa mitt material kring medias bild på ROKS och Eva Lundgren så har jag valt att endast använda de fyra största dags-/kvällstidningarna i Sverige; Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen. Jag har där valt att använda mig av samma sökordskombination, nämligen ROKS och Eva Lundgren. Jag har valt tidningsartiklar som sträcker sig två år bakåt i tiden, det vill säga maj 2005. Detta eftersom dokumentären *Könskriget* sändes då, och kritiken mot Eva Lundgren och ROKS började.

Materialet om ROKS är uteslutande taget från deras hemsida, www.roks.se

1.4 Avgränsningar

Det kan ifrågasättas varför jag valt att fokusera på endast våld mot kvinnor utfört av män. Det förekommer även våld i homosexuella relationer och det finns även kvinnor som slår män. Jag har dock valt att begränsa mig till just mäns våld mot kvinnor vilket jag tror kan vara nödvändigt med tanke på tid och rum. Det tycks även finnas mest forskning och material skrivet kring detta och jag ser det som en relevant och tillräcklig undersökningsgrund. Vidare vill jag även hänvisa till Mona Eliassons uttalande i boken *Mäns våld mot kvinnor "det är män som står för nästan all våldsbrottslighet och andra män är deras offer"*.⁶ Det är detta våld som syns och uppmärksammas mest. Våldet som män utför mot kvinnor är dolt och utgör ett allvarligt hot mot kvinnors hälsa och välbefinnande.⁷

⁵ Lundgren 1993:18f

⁶ Eliasson 1997:13

⁷ Eliasson 1997:13

1.5 Tidigare forskning

Forskning som tidigare har bedrivits inom fältet kvinnojourer är bland annat en studie av Carin Holmberg; *Våld mot kvinnor- män i kris*. Studien är en kartläggning av ett antal lokala kvinno- och mansjourer och deras verksamhet ur olika perspektiv. Holmberg bygger sin studie på skrivet material och dokumentation, men även på en enkätundersökning och intervjuer. Fokus för denna studie skiljer sig dock från mitt då den har för avsikt att ta reda på: ”vad gör jourerna, med vem, för vilka medel och i vilken omfattning.”⁸ I slutsatsen för denna studie skriver Holmberg att hon anser att det verkar finnas ett bra och välutvecklat samarbete mellan jourer och kvinno- och feministiska forskare.⁹ Det är en förutsättning att jourerna har en kunskapsutveckling kring våldets mekanismer. Vidare är kunskap något som förnyas beroende på vilka villkor som präglar samhället vid en viss tidpunkt. Holmberg skriver att det är av stor vikt att det finns en samklang mellan kunskapen och de aktuella skeendena i samhället.¹⁰ Detta anser jag vara en viktig tråd att spinna vidare på varpå jag finner min undersökning högst relevant.

⁸ Holmberg 1998:11

⁹ Holmberg 1998:127

¹⁰ Holmberg 1998:127

2. Bakgrundsbild

För två år sedan sändes en dokumentärfilm om ROKS, vid namn *Könskriget*¹¹, i Sveriges Television. Dokumentären väckte reaktioner bland det svenska folket och främst bland Sveriges journalister. Den debatterades flitigt i landets medier lång tid efter sändningen. ROKS blev starkt ifrågasatta i sin trovärdighet som Riksorganisation och anklagades av många för att vara aggressivt och manshatande. En del försvarade deras arbete. Mediedrevet gick hårt mot ROKS, men framför allt mot forskaren Eva Lundgren som ansågs vara deras chefsideolog. Hennes forskning ifrågasattes och forskning och arbete mot kvinnovåld kom att ifrågasättas på många håll.

2.1 Dagens Nyheter

Efter sändningen av dokumentären *Könskriget* skrev Dagens Nyheter på ledarsidan att dokumentären var ett kritiskt ifrågasättande program och gav all heder åt reportern. Ledarskribenten Barbro Hedvall ansåg att ”*kvinn-aktiviteter*”¹² haft medvind men menade att efter dokumentären så borde den vara över. Vidare menade Hedvall att stödet till Sveriges kvinnojourer efter denna dokumentär inte borde ges utan en närmare granskning av jourerna.¹³ Även ledarskribenten Niklas Ekdal hyste ett visst agg mot ROKS. Ekdal pekade på att det förvisso råder en könsmaktordning, dock ansåg han att ROKS arrangerar hela sin verklighetsbild efter könsmaktordningen. Detta menar Ekdal kunde få konsekvenser som var absurda. Han menade att ROKS ideologi är för extrem, därmed så bör de heller inte få något statsbidrag enligt honom.¹⁴

Vidare skrev tidningen att det är på Eva Lundgren och hennes forskargrupp som den moraliska skulden skulle läggas för att så lite har gjorts för att skydda unga kvinnor som lever med risk för att dödas av sina manliga släktingar. Detta på grund av Lundgrens kulturrelativism och inställning av ”*samma-talibaner-här-som-där-ställning*”¹⁵ Dagens Nyheter ledarskribent Hanne Kjöllér ifrågasatte även Lundgrens forskningsresultat att 40 %

¹¹ *Könskriget* sändes i två delar den 15 respektive den 22 maj 2005 i Sveriges Television kanal 2.

¹² <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=417947> sökdatum: 07-05-04

¹³ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=417947> sökdatum: 07-05-04

¹⁴ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=418764> sökdatum: 07-05-04

¹⁵ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=423910> sökdatum: 07-05-04

av kvinnorna någon gång utsatts för våld. Enligt henne så hamnade andra forskare ”*runt tre*”.¹⁶ Kjöllers skriver att Lundgren skulle ha haft ett ideologiskt skäl och ett egenintresse i att siffran skulle bli så hög. Detta skulle då ge henne högre status och högre forskaranslag. Vidare ansåg Kjöllers att ROKS sprider myter om att människens våldsbemägenhet skulle vara naturlig, och inte relaterad till social marginalisering, missbruk, kriminalitet, arbetslöshet och annat.¹⁷ Även Lundgrens utredning *Slagen Dam* ifrågasattes i Dagens Nyheter, då de menar att Lundgren har fyra gånger så höga siffror för slagna kvinnor än övrig forskning. Lundgren ansågs ingå i en ”*feministfalang*” där det är av stor vikt att beskriva kvinnomisshandel som ett hyfsat normalt beteende. Tidningen menade att detta strider mot annan forskning kring kvinnomisshandel, där det tvärtom visar på att det i huvudsak är marginaliserade män som begår övergrepp och misshandel mot kvinnor.¹⁸

2.2 Aftonbladet

Strax efter att dokumentären *Könskriget* skrev skriver Aftonbladet att (dåvarande) regering, med Margareta Winberg i spetsen, skulle ha ett nära samarbete med en extremfeministisk organisation, nämligen ROKS.¹⁹ Margareta Winberg pekades även ut som en av Eva Lundgrens främsta anhängare. Detta skulle ha varit en av orsakerna till att Lundgren fick sin professur i sociologi. För professurpengarna, vilka är statliga medel, kunde hon då visa på att alla män var skyldiga till misshandeln mot kvinnor och att det låg i den manliga naturen.²⁰ Aftonbladet menade även att dokumentären var relevant och angelägen eftersom ROKS inte förstått att de blivit hjärntvättade av Eva Lundgrens teorier. ROKS- ledningen hade enligt Aftonbladet varit tokiga och hatat karlar i tio år.²¹

2.3 Svenska Dagbladet

Svenska Dagbladet uppmanade strax efter dokumentären på en ledarsida att de svenska kvinnojourerna skulle välja att inte ingå i riksorganisationen ROKS. Detta eftersom organisationen frontfigurer skulle vara förblindade av manshat. Ledareskribenten, Maria

¹⁶ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=434312> sökdatum: 07-05-04

¹⁷ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=434312> sökdatum: 07-05-04

¹⁸ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=436846> sökdatum: 07-05-04

¹⁹ <http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,648536,00.html> sökdatum: 07-05-04

²⁰ <http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,658695,00.html> sökdatum: 07-05-04

²¹ <http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,654317,00.html> sökdatum: 07-05-04

Abrahamsson, kallade även Eva Lundgren för satanistforskare.²² Svenska Dagbladet menade vidare att det inte existerar några belägg för Lundgrens ”*obestyrkta och intellektuellt undermåliga teorier*”.²³ Regering och riksdag sägs ha blivit lurade av Lundgren och ROKS om förklaringen kring den manliga könsmaktordningen.²⁴

Svenska Dagbladet gick även ut med hård kritik mot Lundgrens professur och hennes utredning *Slagen Dam*. Tidningen menade att Lundgren i denna hänvisade till icke-granskade hypoteser och att hennes fastställande att våld mot kvinnor inte endast begås av män som har alkoholproblem eller kommer från de ”*lägre samhällsskikten*”, skulle ifrågasättas. I Lundgrens och ROKS ”*föreställningsvärld*” skulle mäns våld mot kvinnor alltid vara ett uttryck för en könsmaktordning.²⁵

2.4 Expressen

Ledarsidan på Expressen skrev att det enligt ROKS existerar ett könskrig, men att det inte var de som startade det. Könskriget skulle då enligt ROKS vara det som utspelar sig varje dag när kvinnor exempelvis går hem på natten eller väntar på bussen ensamma. Våldet mot kvinnor vill ROKS, enligt Expressen, klassa som ett folkhälsoproblem.²⁶

Även Expressen kritiserade Eva Lundgren för undersökningen *Slagen Dam* och hänvisade till Bo Rothsteins uttalande att Lundgren tilldelats pengar för undersökningen utan att behöva ansöka om pengarna. De menade att Lundgren skulle ha en särställning vid Uppsala Universitet och att hon ”*tillåtits att isolera sin forskning och avskärma den från sedvanlig kritisk granskning*”.²⁷

Expressen skrev även att Lundgren ägnar sig åt ideologiproduktion, vilket hon i så fall inte skulle vara ensam om i genuskretsar. Enligt tidningen så är genusvetenskap ingen vetenskap.²⁸

²² http://www.svd.se/dynamiskt/ledare/did_9797269.asp sökdatum: 07-05-04

²³ http://www.svd.se/dynamiskt/ledare/did_9878979.asp sökdatum: 07-05-04

²⁴ http://www.svd.se/dynamiskt/ledare/did_9878979.asp sökdatum: 07-05-04

²⁵ http://www.svd.se/dynamiskt/ledare/did_9920111.asp sökdatum: 07-05-04

²⁶ <http://www.expressen.se/1.231869> sökdatum: 07-05-04

²⁷ <http://www.expressen.se/1.215662> sökdatum: 07-05-04

²⁸ <http://www.expressen.se/1.289226> sökdatum: 07-05-04

3. Varför slår män kvinnor?

Utgångspunkten till mina tre nivåer om orsaker till varför män slår kvinnor kommer från Mona Eliasson och Barbro Ellgrims tre nivåer om detta. Deras kunskapsöversikt *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*, skriven på uppdrag av Sveriges kommuner och landsting, är min grundstomme. Jag har sedan kompletterat med ytterligare källor.

Mona Eliasson och Barbro Ellgrim menar att kulturen och det samhälle vi lever i bidrar till och påverkar mäns våld mot kvinnor. Våldet handlar enligt dem inte om enstaka avvikande individer, för då skulle det vara tillräckligt med psykologiska förklaringar eller hänvisa till drogproblem etc. Eliasson och Ellgrim pekar istället på den könsmaktordning som de menar råder i samhället. Denna ordning förklarar de utifrån tre olika nivåer; individuella olikheter eller avvikelser, strukturella faktorer samt kulturella normer och värderingar.²⁹

3.1 Individnivå

På individnivån förklaras männens våld mot kvinnor utifrån personliga faktorer och egenskaper. Sett från individnivån så är variationerna mellan män och kvinnor som störst, inklusive maktförhållandet. Det är inte så att alla män är överordnade kvinnor, men inom jämförbara grupperingar, exempelvis inom ett yrke, är det så. De allra flesta män är heller inte våldsamma och utnyttjar inte heller sina manliga privilegier, det finns män som aktivt tar avstånd från dem. Det är dock så att genom den kategoritillhörigheten som män har så kan även de män som protesterar gynnas av att det råder en ojämlig könsmaktordning.³⁰

Det talas ibland om våldet som ett inlärt beteende i familjen. En del forskning pekar på att många av de män som är våldsutövande, men även de utsatta kvinnorna, har vuxit upp i familjer där våld är vanligt förekommande. Den individuella nivån utgår ofta från att mannen har dålig självkänsla och en osäkerhet i mansrollen. Detta skulle då innebära att han faktiskt är beroende av kvinnan. Detta är faktorer som ses som huvudorsaker till våldet.³¹

²⁹ Eliasson, Ellgrim 2006:18

³⁰ Eliasson, Ellgrim 2006:19

³¹ SOU 1995:60, sidan 100

Det som kan vara de utlösande faktorerna till varför vissa män använder sig av våld kan då vara att de känner sig hotade i sin manlighet och anser sig ha förlorat kontrollen. Även faktorer såsom svartsjuka, hot om skilsmässa, kvinnans frigörelse och kvinnor och mäns skilda syn på sexualitet kan också vara faktorer som innebär att mannen tillgriper våld.³² Även samspelet mellan mannen och kvinnan i en relation kan vara en förklaring. Där kan våldet ses som en sista väg och ett uttryck för ett sammanbrott i kommunikationen mellan kvinnan och mannen.³³

Heléne Thomsson menar det finns ett behov av att söka förklaringarna på den individuella nivån genom att exempelvis mena att mannen är psykiskt sjuk eller att de män som misshandlar kvinnor inte hör till de vanliga männen.³⁴ Hon menar även att männens mödrar skulle ha brustit i sin uppfostran, eller att det vid männens uppväxt fanns en avsaknad av manliga förebilder. Detta leder till att skuldbelägga kvinnorna som kollektiv och lämnar männen utan ansvar.³⁵

Kritiken mot den individuella nivån pekar på att det finns en allvarlig brist i de individpsykologiska förklaringarna och det strukturella våldet därmed osynliggörs. Om man inte ser männens våld som ett strukturellt problem så är det svårt att göra något åt det.³⁶ Den individuella nivån förkastar all forskning som säger att misshandlande män finns överallt i alla samhällsgrupper. Konsekvenserna av att endast betona de personliga egenskaperna är att problemet blir mindre och kan lättare hållas på avstånd. Det skulle i så fall bara innebära att *speciella* män, såsom alkoholister, kriminella, aggressiva män etc. skulle vara de våldsbrukande, inte grannen eller svågern. Ytterligare en konsekvens är att det blir svårt att finna generella förebyggande åtgärder mot mäns våld.³⁷

3.2 Strukturell nivå

Den strukturella nivån handlar om de strukturer som vi lever inom och som inramar våra liv. Där har familjen och arbetslivet en central roll. Strukturerna är mer uppenbara och medvetna

³² SOU 1995:60, sidan 100

³³ SOU 1995:60, sidan 100

³⁴ Thomsson 2002:102

³⁵ Thomsson 2002:102

³⁶ Thomsson 2002:102

³⁷ Eliasson, Ellgrim 2006:19

för oss än de kulturella normerna (se den kulturella nivån), eftersom de bärs av lagar och traditioner, exempelvis lagstiftning såsom familjerätt och arbetsmarknadslagstiftning. Det som främst avses med den strukturella nivån är den patriarkala maktstrukturen. Det är denna struktur som formar individers handlingar.³⁸

Den strukturella nivån förklarar männens våld mot kvinnor genom att koppla det till samhällsorganisationen. Denna uppmuntrar och underlättar direkt och indirekt för individuella män att dominera, kontrollera och bruka våld mot kvinnor. Strukturerna i samhället är exempelvis familjen, föräldraskap och arbetsliv där ofta outtalade normer gäller för män och kvinnor.³⁹

Erik Sundberg menar i sin bok *Mannens våld... eller männens* att vi redan från barnsben fostras olika och att vi därmed förväntas spela skilda roller under livet. Detta bidrar till den redan rådande patriarkala strukturen som män inte gärna ger upp därför att den ger dem makten att göra som de vill. Eller i Sundbergs egna ord: ”vi tolkar den så att den ger oss en sådan rätt”⁴⁰

Vidare menar Sundberg att om en existerande över- och underordning, eller maktstruktur, har tillräckligt med livskraft så anpassar sig medlemmarna i samhället till den.⁴¹ Historiskt är det mycket enkelt att bevisa att männen har koncentrerat makten till sig själva. Denna maktordning har funnits och finns på den nationella nivån, makronivån, och detta kan även speglas i familjen, mikronivån.⁴² Kvinnor tjänar i genomsnitt mindre än män och arbetar oftare deltid. Kvinnor tar oftast hand om barnen och hemmet. Med andra ord så är det mannen som i genomsnitt är den ekonomiskt starkaste, svarar för den minsta delen av oavlönat hushållsarbete och den som är potentiellt farligast. Troligen är oftast mannen den fysiskt starke också. Detta innebär att mannen även i familjen är den som har mest makt. Sundberg menar att denna samhällsstruktur, med män överlägsna kvinnor kan ses som en förklaringsmodell till mycket av det som sker i vårt samhälle.⁴³

³⁸ Eliasson, Ellgrim 2006:19

³⁹ Eliasson, Ellgrim 2006:18

⁴⁰ Sundberg 1993:7

⁴¹ Sundberg 1993:19

⁴² Sundberg 1993:21

⁴³ Sundberg 1993:22

Sundberg anser att det finns en självklar arena för mäns känslor vilken är den sexuella. Här finns en stor skillnad mellan hur män respektive kvinnor får uttrycka sig. Han menar att män sexualiserar känslor, det vill säga flyttar över dem till ett område där det anses ”manligt” att visa sina känslor.⁴⁴ Här använder sig Sundberg av tre begrepp som anses centrala i manlig sexuell utveckling, nämligen objektivisering, fixering och erövring.⁴⁵ Det som framkommer av undersökningar efter dessa begrepp är att det verkar som att män har en uppfattning och ett sexuellt beteende som i hög grad bortser från att kvinnor är personer med egna känsloliv. Sundberg menar att ”kanske är denna grad av objektivering en av grunderna till den kvinnomisshandel som förekommer?”⁴⁶

Det finns dock en problematik med detta. Många män hävdar att de tar till våld just på grund av att de befinner sig i en *underordnad* ställning gentemot kvinnan. De tar då till våld för att de saknar makt. Här menar Sundberg att det handlar om att återgå till maktens påverkan. Om samhället säger att det finns en över- och underordning så ställer detta naturligtvis förväntningar på samhällsmedborgarna. När män inte har makten, fast de förväntas ha den så kan det vara så att män anser sig behöva ”fylla dessa förväntningar och återställa (den falska) jämvikten”.⁴⁷

Ytterligare en förklaring i den strukturella nivån söks i människors rotlöshet i samhället och det faktum att sociala nätverk upplöses som en följd av människors täta uppbrott. Här menas att boendefaktorn kan bidra till att våld uppstår, men även i arbetslivets påfrestningar och följderna som arbetslöshet ger.⁴⁸ Det finns även en attityd i samhället som menar att vad som sker inom familjens väggar är deras ensak. Även det faktum att våldet i massmedierna är så pass exploaterat anses vara en grogrund till männens våld mot kvinnor.⁴⁹ Den strukturella nivån hänger även samman med den patriarkala könsordningen. Här menas det att patriarkatet har gått från ett direkt och synligt kvinnoförtryck, vilket numera är icke-accepterat, till ett kvinnoförtryck som sker indirekt och mer osynligt.⁵⁰

⁴⁴ Sundberg 1993:17

⁴⁵ För mer information se studier av Claus Clausen ”Mannen i manssamhället” och Ann-Katrin och Bo Eneroth ”Den manliga sexualiteten”

⁴⁶ Sundberg 1993:18

⁴⁷ Sundberg 1993:23

⁴⁸ SOU 1995:60, sidan 100

⁴⁹ SOU 1995:60, sidan 100

⁵⁰ SOU 1995:60, sidan 101

Birgitta Göransson och medförfattare pekar på att det är i familjen som det våldsamma beteendet lärs ut. Detta innebär att det främst är misshandlade barn som växer upp och blir misshandlare. Det är de vuxna människorna som bär ansvaret för ett barns trygghet. Om då den vuxne inger en otrygghet genom exempelvis ett våldsamt beteende så innebär det att barn med stor sannolikhet accepterar otryggheten och våldet som det normala.⁵¹ På detta sätt kan ett barn få uppfattningen att det är accepterat med kroppslig bestraffning. Detta innebär alltså ett strukturellt inlärande att man slår sina närmaste. När misshandel sedan sker så beror det då på att mannen upplever att hans auktoritet är hotad, vilket han upplever som kränkande. Mannen känner då en form av maktlöshet för att han anser sig ha förlorat kontrollen över kvinnan. Det finns dock naturligtvis undantag från detta. Alla barn som växer upp i våldsamma familjer blir inte per automatik våldsamma som vuxna.⁵²

Män som anser sig ha förlorat makt och överordning tar till våld för att återupprätta det de anser sig ha förlorat. Peter Thielst menar⁵³ att förklaringen till den patriarkala strukturen är att männen varit avundsjuka på kvinnor på grund av att de kan föda barn, mer än vad kvinnor är avundsjuka på män för deras fysiska styrka. Denna avundsjuka i sig skapar inte en automatisk nedvärdering. Det är när avundsjukan ska kompenseras som nedvärderingen sker, och männen måste hävda sig själva. Att då använda sig av våld för att upprätthålla sin makt är ett känt mönster.⁵⁴

Även det faktum att familjer som är isolerade från den sociala miljön kan ha betydelse för kvinnomisshandeln. Kvinnor tvingas ofta flytta på grund av mannens arbete, detta kan innebära att hon förlorar sin gemenskap och identitet i sitt arbete men även sin familj och vänner. I den nya strukturen blir då den sociala kontrollen mer anonym och onda cirklar kan lättare fortsätta och bli destruktiva utan att någon ingriper.⁵⁵

3.3 Kulturell nivå

”Kulturell styrning och påverkan på könsrelationer, normer för god manlighet och god kvinnlighet, olika acceptering av handlingar och beteenden beroende på om det gäller en

⁵¹ Göransson, Järholm och Kvarnmark 1988:23

⁵² Göransson, Järholm och Kvarnmark 1988:24f

⁵³ Enligt Lars Lambert, Heimer och Posse (red.) 2003:258

⁵⁴ Heimer, Posse (red.) 2003:258f

⁵⁵ Bolin 1984:80

kvinnor eller en man, finns överallt".⁵⁶ Trots jämställdhetslagar så innehåller traditionell svensk kultur element om en uppfattning att män skulle vara överlägsna kvinnor. Dessa outtalade normer internaliseras, med andra ord blir de en omedveten del av människors bild av världen. Detta leder till att kvinnofientliga värderingar är något som män, men även kvinnor, omfattas av och ser som något naturligt.⁵⁷

Trots att det råder ett förbud mot att bruka våld mot sin partner så kan mannen ofta förlåtas av sin omgivning för något enstaka "*övertramp*", oftast i de fall där kvinnan fått mannen att känna sig maktlös. En kvinna som avvikit från den godtagna kvinnobilden och uppfattas som alltför dominant, självständig eller provocerande kan därmed anses vara indirekt ansvarig för våldet. Omgivningen kan ha en förståelse att mannen reagerar och kanske i vissa fall att han tar till våld i frustration.⁵⁸ Med andra ord finns det en outtalad norm i samhället om hur kvinnor ska uppföra sig, normen gäller dock inte män. Denna norm kommer inte att upphöra så länge många människor i praktiken accepterar att mannen i en relation har rättigheter som inte kvinnan har, och genom det kommer även våldet att fortsätta existera.⁵⁹

Enligt Robert W Connell så tvingas kvinnor att frukta män genom den könsordning som råder. Det "*farliga*" i männen är en del av det som Connell kallar för hegemonisk maskulinitet.⁶⁰ Begreppet hegemoni härleder till den kulturella dynamiken vilken innebär att en grupp kan hävda och upprätthålla en ledande position i samhället. Den hegemoniska maskuliniteten innebär då att det finns en legitimitet för den patriarkala maktstrukturen som råder. Denna leder till att det finns en form av garanti för männens överordnande och kvinnors underordnande.⁶¹ Connell menar att hegemonin skapas genom ett samband mellan kulturella ideal och institutionell makt, vilket sker kollektivt och inte individuellt.⁶² Han anser att det är få män som är medvetna om sitt överordnande och praktiserar det hegemoniska mönstret. Detta till trots så drar en majoritet av männen fördel av den maskulina hegemonin då de tillgodogör sig den patriarkala utdelningen.⁶³

⁵⁶ Eliasson, Ellgrim 2006:19f

⁵⁷ Eliasson, Ellgrim 2006:20

⁵⁸ Eliasson, Ellgrim 2006:20

⁵⁹ Eliasson, Ellgrim 2006:20

⁶⁰ Connell 1995:101, se även Thomsson 2002:92

⁶¹ Connell 1995:101

⁶² Connell 1995:101

⁶³ Connell 1995:103

Mona Eliasson menar att det ibland anses normalt att män dominerar kvinnor, vilket ibland kan leda till våld. Det finns idag ett språkbruk som är mycket grovt vilket ger sken av en ideologi där mansdominansen är ett naturgivet fenomen. Denna mansdominans ses tydligt i vissa filmer och litteratur där våld och passion visas som två sidor av samma sak. Detta upprätthåller de gamla myterna om manligt och kvinnligt i nära relationer.⁶⁴

Eliasson talar även om en stereotypisering som är enormt stark och motståndskraftig. Dessa stereotyper ligger djupt förankrade och har en förenklad och stabil natur som är svår att påverka. Stereotyper utgår från vissa uppfattningar om grupper. Som exempel nämner Eliasson uppfattningen om spanjorer som passionerade och eldiga. *"En spansk man inflyttad till Sverige förväntas således inte alltid kunna kontrollera sig inför sexuellt frigjorda kvinnor"*.⁶⁵ Om en sådan man brukar våld mot en kvinna så skulle detta inte vara förvånande, enligt det stereotypa resonemanget. De stereotypa föreställningarna påverkas inte mycket av förändrade samhällsförhållanden eller ökad information och de bygger inte heller på faktiska omständigheter. Vad en stereotyp föreställning innehåller kan växla mellan olika situationer och avgörs av det sociala och kulturella sammanhanget. Det stereotypa tänkandet innefattar även föreställningar om kvinnor som utsätts för våld och perspektivet intas av utomstående.⁶⁶

Även inom så kallade subkulturer, det vill säga små kulturer inom en större kultur, söks ibland förklaringar till mäns våld mot kvinnor. Det antyds då att dessa subkulturer skulle ha en högre frekvens av kvinnovåld än andra kulturer och samhällen. Exempel på sådana subkulturer är missbrukare och kriminella.⁶⁷ Även invandrare blir i vissa fall beskyllda för att oftare bruka våld mot kvinnor. Det anses då att de har en annan grupptillhörighet och annan kultur än den svenska, vilken då skulle innebära att de oftare använde våld mot sina fruar. Deras kultur skulle då förklara och tolerera detta beteende.⁶⁸

Som tidigare har visats kan det genom historien ses en röd tråd där den manliga makten och överordningen ses som självklar. *"Båda könen deltar i osynliggörandet av ojämlikheten och kvinnor deltar i upprätthållandet av sin egen underordning, när de oreflekterat följer*

⁶⁴ Eliasson 1997:17

⁶⁵ Eliasson 1997:40

⁶⁶ Eliasson 1997:40f

⁶⁷ Eliasson 1997:102

⁶⁸ Eliasson 1997:101

samhällets normer för kvinnor och män".⁶⁹ Viktiga traditioner och seder i ett samhälle bärs upp av en ideologi om våld, dessa rättfärdigar i sig undantagen från lagar och principer om rättvisa och allas rätt till skydd. I en familj där mannens ställning är viktigare än kvinnans skydd mot hans våld så finns en motsvarande ideologi och tänkande hos dem som ursäktar mannens beteende utan att ifrågasätta hans handlande. Dessa traditioner syns tydligare om vi söker i andra kulturer än vår egen.⁷⁰

För att syna vår egen kultur⁷¹ så får kvinnlighet och manlighet se ut hur som helst. Kvinnor får delta i yrkeslivet, politik etc. medan män idag kan ta hand om barn. Med andra ord kan kvinnor och män välja hur de vill uttrycka sin identitet och organisera sina liv, med villkoret att de bevarar könshierarkin. Det är av stor vikt att kvinnor döms i relation till män och inte hamnar i överläge. Detta är något som ligger rotat i vår kultur och är väl integrerat med hur vi ser på oss själva. Kvinnor såsom män deltar, och att kvinnlighet definieras som en underordnad position ses som positivt och döljs väl.⁷²

En faktor som bär upp det patriarkala samhället är våldet mot kvinnor, då samhället och kulturen ser mannen som den verkliga medborgaren och människan. Kvinnan erkänns bara som mannens medhjälpare i det offentliga livet eller som deras sexuella partner i det privata livet. I alla sammanhang så sätts gränser för kön vilket anger maktrelationen kvinnor och män emellan. En individ utgår inte bara från sina egna föreställningar, utan dess val och syn på sig själv utgår från samhällets och kulturens traditioner och tankemönster.⁷³

Elsa Bolin pekar på de förvrängda bilderna av verkligheten som massmedia förmedlar genom att påverka människors handlande som en möjlig bakgrund till våldet. Det våld som visas som underhållning är inte bara en bidragande orsak till den allmänna aggressiviteten i samhället, utan påverkar även det individuella våldet. Hon hänvisar till den amerikanska våldsforskaren Albert Bandura som menar att våldsbeteende är ett inlärt mönster. Människor lär sig genom att observera och imitera och vare sig det är oavsiktligt eller omedvetet så tar vi efter.⁷⁴

⁶⁹ Eliasson 1997:82

⁷⁰ Eliasson 1997:83

⁷¹ Med "*vår egen kultur*" avses Hanne Haavinds beskrivning av de nordiska jämställda länderna, Eliasson 1997:83

⁷² Eliasson 1997:83f

⁷³ Eliasson 1997:85

⁷⁴ Bolin 1984:76

Margareta Hydén menar att våldsbruket är en del av den kultur och det mönster av kvinnoförtryck som utgör ett av vår kulturs kännetecken. Hon är en av förespråkarna för att våld mot kvinnor inte är en fråga om en enskild mans privata handling. Hydén anser att en våldshandling inte kan ge uttryck för en enskild mans personliga läggning, och därmed ett resultat av hans okontrollerade aggressiva impulser. Därför är hans våldsbruk en del av vår kulturs mönster av kvinnoförtryck.⁷⁵

Carin Holmberg pekar på faktorer inom modern krigsstrategi som tänkbara orsaker till mäns våld mot kvinnor, där en form av kvinnohat utgör en aggressionsfaktor. Hon menar att det finns en sammanblandning mellan mäns könsorgan och stridsmedel som kan leda till fruktansvärda konsekvenser för kvinnor. Med en mängd exempel pekar hon på det faktum att män inom kriget hetsats till att bruka våld mot kvinnor.⁷⁶ Det handlar i dessa situationer om män som befinner sig i ett kamratskap och ett sammanhang vars kollektiva identitet bygger på att de inte är kvinnor. Soldater, menar Holmberg, *”är inte defekta, vidriga, sjuka eller äckliga grabbar”*.⁷⁷ Med andra ord så borde Holmbergs tes kunna tolkas som att män involverade i en viss kultur, i detta fall krigskulturen, är benägna att utföra våld mot kvinnor. Det ger männen en möjlighet att ta ut sin ångest, vrede och rädsla genom att misshandla kvinnor.⁷⁸

⁷⁵ Hydén 1995:9

⁷⁶ Holmberg 1996:80f, Eliasson 1997:27

⁷⁷ Holmberg 1996:81

⁷⁸ Holmberg 1996:81

4. Eva Lundgren

Eva Lundgren är forskare vid Uppsala Universitet, sedan 1993 är hon professor i sociologi, med särskild inriktning på kvinnoforskning. Hon har tidigare varit docent i teologi vid Uppsala Universitet. Hennes forskning går ut på att det könsrelaterade våldet bygger på en feministisk teoriutveckling och utgångspunkten är att våldet mot kvinnor inte kan förstås om det inte samtidigt görs en analys av hur kön konstrueras i vår kultur.⁷⁹ Genom detta så ifrågasätter hennes forskning vad som anses vara ”normalitet” i samhället. Som exempel kan sägas att sexuella trakasserier inom akademien analyseras utifrån vilken könskultur som anses vara ”normaltillståndet” i just det sammanhanget.⁸⁰ Lundgren har publicerat en mängd böcker och artiklar.

4.1 Våldets normaliseringsprocess- två parter två strategier

Eva Lundgrens mest kända tes är *normaliseringsprocessen*. Denna tes handlar om hur en förståelse för vad som sker i våldsprocessen kan fås. Lundgren analyserar mekanismerna inom misshandelsrelationen och analyserar våldsprocessen som en aktiv könskonstitueringsprocess, vilket innebär att kvinnor görs till kvinnor genom att tillintetgöras.⁸¹

En övergång från ett fredligt till ett våldsamt förhållande sker enligt Lundgren långsamt och *glidande*.⁸² Detta händer på såväl handlingsplanet, upplevelseplanet men även tolkningsplanet, gränserna mellan kärlek och våld suddas ut. I ett förhållande där mannen misshandlar kvinnan så är relationen från början en relation mellan två parter- två aktörer, det vill säga inte mellan en aktör och ett offer. När våldet så småningom gradvis normaliseras i förhållandet så utvecklar de två parterna i våldsprocessen varsin strategi, med andra ord var sin plan för att kunna uppnå bestämda mål.⁸³ Kvinnan gör så småningom mannens motiv för att slå till sitt eget. Genom mannens ögon så ser hon sig själv och försöker ändra på det hon ser med förhoppningen om att mannen ska sluta slå henne, och i slutändan i hopp om att

⁷⁹ <http://www.samgenus.uu.se/eva.html> sökdatum: 07-05-06

⁸⁰ <http://www.samgenus.uu.se/eva.html> sökdatum: 07-05-06

⁸¹ <http://www.samgenus.uu.se/eva.html> sökdatum: 07-05-08

⁸² Lundgren 1991:5

⁸³ Lundgren 1991:5f

överleva.⁸⁴ Mannen å sin sida befinner sig i ett emotionellt tillstånd av hög kontroll. Enligt Lundgren är denna kontrollfunktion kopplad till att mannen vill ha kontroll över kvinnan.⁸⁵ Med detta följer att mannen isolerar kvinnan från hennes omgivning. Även kvinnan har ett intresse av denna isolering då hennes självrespekt säger henne att andra inte ska få veta vilken behandling hon genomgår och har gjort sig förtjänt av.⁸⁶ Ytterligare en kontrollmekanism är att mannen växlar mellan våld och värme. Detta skapar ett känslokaos hos kvinnan, och steget till att våldet och makten ses som ett uttryck för kärlek är nu inte långt. Från att ha varit aktör i förhållandet har nu kvinnan förvandlats till ett offer genom misshandelsprocessen. Mannen har dock kvar sin aktörsstatus.⁸⁷

Lundgren beskriver detta tillstånd som mannens makt och gudomlighet, han är källan till både våld och värme och till både ont och gott. Slag och tröst är mannens ”konstitutionella” verksamhet och blir normaliserat och internaliserat som en följd av att mannens tolkningsprivilegium nyttjas fullt ut och gäller oinskränkt.⁸⁸

4.2 Lundgrens perspektiv

Eva Lundgren beskriver flera av de förekommande perspektiven/nivåerna till varför män slår kvinnor i sina böcker och undersökningar. Däribland det *individpsykologiska*, där våldet knyts till den enskilt våldsutövande mannen. Denne betraktas som ”sjuk”, ”störd” eller på annat sätt ”avvikande”, varpå förklaringar till varför han slår söks i mannens personlighet.⁸⁹ Lundgren menar att det i detta synsätt ligger en föreställning i att våldet skulle vara enstaka, avvikande händelser som utövas av enskilda män. I vissa fall kan även de kvinnor som utsätts för våld betraktas som avvikande, exempelvis som ”otillräckliga” eller ”provocerande”.⁹⁰ Genom *normaliseringsprocessen* så väljer Lundgren att ta avstånd från denna teori. Hon menar då att misshandel kommer att handla om ”de andra”, och att ”vanliga män” inte kan känna igen sig i den teorin varpå det är svårt att använda just beteckningen *individpsykologisk*.⁹¹

⁸⁴ Lundgren 1993:23

⁸⁵ Lundgren 1991:8

⁸⁶ Lundgren 1993:23

⁸⁷ Lundgren 1993:24

⁸⁸ Lundgren 1993:179 (Oslo: Universitetsförlaget)

⁸⁹ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:14

⁹⁰ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:14

⁹¹ Lundgren 1991:3

Enligt Lundgren så kan misshandel äga rum i parförhållanden som liknar vilket parförhållande som helst, med undantaget att det även inkluderar våld.⁹² Att försöka hitta ett mönster som särskiljer en misshandlare från andra män genom att ta hänsyn till barndom, karaktärsegenskaper, alkoholbruk, social förlust etc. menar Lundgren är omöjligt. Denna kritik från Lundgren stämmer bra med den kritik som finns i den övriga forskningen kring de individualpsykologiska förklaringarna till mäns våld mot kvinnor. Eliasson och Ellgrim menar bland annat att om man inte ser männens våld som ett strukturellt problem så är det svårt att göra något åt det och det strukturella våldet osynliggörs. Problemet blir mindre och kan lättare hållas på avstånd om endast de personliga egenskaperna hos mannen betonas. Det skulle i så fall bara innebära att ”speciella” män, såsom alkoholister, kriminella, aggressiva män etc. skulle vara de våldsbrukande, inte grannen eller svågern. Ytterligare en konsekvens är att det blir svårt finna generella förebyggande åtgärder mot mäns våld.⁹³

Ytterligare ett synsätt Lundgren tar upp är ett *socialt orienterat perspektiv*.⁹⁴ Detta synsätt handlar främst om män som är dömda, åtalade eller misstänkta för vålds- och eller sexualbrott. Även dessa män ses som ”*avvikande*”. Inom detta synsätt läggs fokus på den våldsutövande mannens sociala förhållanden, såsom social utslagenhet, alkoholproblem eller arbetslöshet.⁹⁵

Lundgren menar att det individpsykologiska och det socialt orienterade perspektivet kan knytas till revictimisering. Detta ”*syftar till att lyfta fram samband mellan att förövaren själv varit utsatt för övergrepp som barn och att vederbörande som vuxen utsätter sin omgivning för våld.*”⁹⁶ Detta är något som Göransson och medförfattare menar i boken *Männen bakom kvinnovåldet*. De pekar där på faktorer såsom att det är i familjen som det våldsamma beteendet lärs ut och att detta i förlängningen innebär att det främst är misshandlade barn som växer upp och blir misshandlare. De pekar dock på att det finns undantag från detta.⁹⁷

Ännu ett perspektiv som presenteras av Lundgren är *systemteorin*. Denna har sin grund i familjestrukturen och det tittas då på strukturer, slitningar och obalans i ”*speciellt våldsamma*

⁹² Lundgren 1991:4

⁹³ Eliasson, Ellgrim 2006:19

⁹⁴ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:14

⁹⁵ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:14

⁹⁶ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:22

⁹⁷ Göransson, Järholm och Kvarnmark 1988:24f

familjer.”⁹⁸ I de systemteoretiska modellerna så koncentreras balansen mellan individerna i familjen. Parterna ses här då som relativt jämbördiga medan det bortses från en systematisk maktobalans mellan män och kvinnor.⁹⁹ Lundgrens systemteori kan till viss del jämföras med den strukturella nivån i den övriga forskningen då de båda pekar på strukturer inom familjen.

Lundgren menar att både det individpsykologiska och det systemteoretiska perspektivet undviker ett faktum. Hon menar att uppmärksamheten borde ägnas åt ”*sammanhangen mellan den normale, vanliga mannen och våldsmannen, på sammanhangen mellan den vanliga, underordnade kvinnan och den misshandlade kvinnan och på sammanhangen mellan det fredliga och det våldsamma parförhållandet.*”¹⁰⁰ Lundgren menar att genom att anlägga ett *könskulturellt processperspektiv* på våldet så finns en premis om ett sammanhang mellan så kallade våldsförhållanden och så kallade normala förhållanden. Det innebär att genom det könskulturella processperspektivet så betraktas inte våldsamma förhållanden som artskilda eller väsensskilda från så kallade normala förhållanden, däremot som *gradskilda* från dessa.¹⁰¹ Med andra ord så betraktar vi inte dessa olika typer av förhållanden som statiska enheter eftersom ett samliv innebär att parterna förhåller sig aktiva till varandra. Detta innebär att samliv kan betraktas som en process oberoende av om förhållandet har en våldsam eller fredlig karaktär. Genom detta så påpekar Lundgren att det inte går att särskilja misshandlande män genom något särskilt mönster, såsom hänsyn till barndom, alkoholbruk osv. Det finns inte heller något mönster hos misshandlade kvinnor.¹⁰² Detta är också vad det övriga forskningsfältet generellt menar. Eliasson och Ellgrim pekar bland annat på att utåt ansedda män också kan bruka våld mot en kvinna.¹⁰³ Även Erik Sundberg menar detta. Han pekar på det faktum att män inte gärna ger upp den makten som de har inom den rådande patriarkala strukturen.¹⁰⁴ Detta innebär således alla män då den patriarkala strukturen genomsyrar hela samhället.

Lundgren presenterar även vad hon kallar kvinnoperspektivet, vilket innebär att våldets orsaker ses ur ett könsmaktperspektiv. Mäns våld mot kvinnor ”*kan alltså på ett strukturellt*

⁹⁸ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski. 2001:14

⁹⁹ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:14f

¹⁰⁰ Lundgren 1991:4

¹⁰¹ Lundgren 1991:4

¹⁰² Lundgren 1991:4

¹⁰³ Eliasson, Ellgrim 2006:18

¹⁰⁴ Sundberg 1993:7

*plan ses som ett uttryck för manlig överordning.*¹⁰⁵ Det kan då uttryckas i fysiska attacker mot kvinnan eller genom sexuella trakasserier eller verbala kränkningar. Våldet som kvinnorna utsätts för inte bara uttrycker utan bidrar även till att återskapa överordningen och formar kvinnor och mäns syn på innebörden av kvinna respektive man.¹⁰⁶ Detta perspektiv kan jämföras med det strukturella perspektivet i den övriga forskningen. Där beskrivs också den manliga överordningen som en förklaringsgrund. Vidare menar kvinnoperspektivet att det är denna struktur som formar individers handlingar.¹⁰⁷

Lundgren beskriver en form av könsregler som finns på individnivån och som kan relateras till den kulturella nivån. Hon förutsätter att genom att vara medlem av en könsklass kontinuerligt så är det sammansatt med att lära, anpassa sig och utveckla hållpunkter, ramar och grundregler för att leva med, eller bryta mot, de gällande kulturella förväntningarna och normerna på könet. Denna process kallar Lundgren för könskonstitueringsprojekt.¹⁰⁸ Könskonstitueringen är en integrerad, livslång process där aktörerna förutsätter, skapar, vidareutvecklar och förändrar könsnormerna. Könsnormerna kan då delas in i olika kulturkretsnormer, det vill säga ”rikskulturella” normer, och normer som gäller i en mer avgränsad miljö, så kallade ”subkulturella” normer.¹⁰⁹ Detta är väl överensstämmande med den kulturella nivån där det menas att normerna för manlighet och kvinnlighet finns överallt i samhället och att den kulturella styrningen är med och påverkar könsrelationerna. En mängd uttalade normer internaliseras och blir en omedveten del av människors bild av världen.¹¹⁰ Även Lundgrens diskussion om kulturkretsnormer med så kallade ”rikskulturella” och ”subkulturella” normer finns i övrig forskning. Där läggs dock fokus på de ”subkulturella” normerna när förklaringar till våldet söks.¹¹¹

Lundgren och hennes medförfattare söker i *Slagen Dam* slå hål på schablonbilden att våld mot kvinnor endast förekommer bland män i de socialt lägre skikten, eller av arbetslösa eller alkoholiserade män. Vidare menar de att det finns en föreställning om att den typiske våldsutövande mannen skulle vara av utländsk härkomst, det vill säga invandrare. Denne

¹⁰⁵ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:15

¹⁰⁶ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:15

¹⁰⁷ Eliasson, Ellgrim 2006:19

¹⁰⁸ Lundgren 1993:191 (Oslo: Universitetsförlaget)

¹⁰⁹ Lundgren 1993:192f (Oslo: Universitetsförlaget)

¹¹⁰ Eliasson, Ellgrim 2006:19f

¹¹¹ Eliasson 1997:102

skulle då använda våld som en följd av ett patriarkalt kulturarv.¹¹² Även Mona Eliasson pekar på det faktum att det finns en stereotypisering av invandraren som en typisk våldsbrukare. Dessa stereotyper är djupt förankrade och har en förenklad och stabil natur som dock är svår att påverka.¹¹³ I Lundgrens undersökning så pekar deras resultat på att schablonen eller föreställningen om invandraren som den typiske våldsmannen kan ifrågasättas. Även schablonen kring den våldsamme mannen som en man ur socialt lägre skikt och/eller män med alkoholproblem som mer våldsamma stämmer inte heller enligt Lundgrens studie.¹¹⁴ Studiens resultat visar på att våldet mot kvinnor är ett utbrett fenomen, det är även frekvent utövat och förekommer såväl i den privata sfären som i den offentliga. Männerna som utför våldet är partners, kollegor, vänner, bekanta och okända.¹¹⁵

4.3 Gud och alla andra karlar

Eva Lundgren har gjort ett flertal studier i religiösa miljöer. I *Gud och alla andra karlar* så talar Lundgren om den patriarkala kulturen, i vilken mannen utövar sin könsmakt. Med andra ord så ärver mannen kontinuerligt sin status och sina rättigheter enbart för att han är man.¹¹⁶

De uttalade och underförstådda könsnormerna är olika för män och kvinnor. Det finns en över- respektive underordning som representerar de mest strukturerade och viktigaste normerna. Män och kvinnor kan välja att bryta eller följa normerna, och genom detta så skapar vi oss själva som män och kvinnor, enligt Lundgren.¹¹⁷ Det finns med andra ord flera uppsättningar regler och normer. Dels de som kan ses som officiella eller allmänskulturella och de som är av en inofficiell karaktär, som gäller inom den familjära privata sfären.¹¹⁸ Det är enligt Lundgren av stor vikt att skilja mellan de officiella och de inofficiella normerna, det vill säga de uttalade och de bakomliggande.¹¹⁹ Även den kulturella nivån i övrig forskning menar att samhället är byggt kring normer som är outtalade. Dessa är en omedveten del av

¹¹² Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:68

¹¹³ Eliasson 1997:40

¹¹⁴ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:71

¹¹⁵ Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski 2001:71

¹¹⁶ Lundgren 1993:30

¹¹⁷ Lundgren 1993:222

¹¹⁸ Lundgren 1993:222

¹¹⁹ Lundgren 1993:246

människors bild av världen och leder till att kvinnofientliga värderingar är något som män, men även kvinnor, omfattas av och ser som något naturligt.¹²⁰

I den könskultur vi lever inom så ses mannens fysiska våld, underförstått, som ett tecken på hans maskulinitet. Genom våldet skulle då mannen dra sitt kön till den yttersta konsekvensen i vilken han bekräftar strukturen i förhållandet och i samhället, där kvinnan är underordnad.¹²¹ Lundgren menar att i en modern ”*jämställdhetsversion så är underordningen dock relativ och sker i det fördolda.*”¹²² Mannen kan dock se det som nödvändigt att slå, och kan ha ett mål med våldet. Det kan vara att kvinnan inte motsvarar mannens förväntningar på positiv kvinnlighet och vill att kvinnan ska förändra sig.¹²³ Detta kan då ses som ett försök att förverkliga våldets syfte, det vill säga att omskapa kvinnan, och på detta sätt skapar mannen sin maskulinitet.¹²⁴ Även Robert W Connell menar att våldet kan ses som ett tecken på att mannen upprätthåller sin maskulinitet, vilket i sin tur skulle innebära att det finns en legitimitet för att den patriarkala strukturen råder. Connell kallar detta för den hegemoniska maskuliniteten. Denna leder till att det finns en form av garanti för männens överordnande och kvinnors underordnande. Denna hegemoni skapas genom ett samband mellan kulturella ideal och institutionell makt, vilket sker kollektivt och inte individuellt.¹²⁵

Lundgren menar att det är genom våldet som mannen tydligt visar sin överordning gentemot kvinnan. Även i samhället i stort så är kvinnan underordnad mannen systematiskt, även om det numera är relativt dolt. Könsgrensarna är med andra ord knutna till de faktiska maktförhållandena. Denna könsmacht är ett kulturellt arv, en makt och en form av rättighet som män kan välja att göra bruk av eller avstå från.¹²⁶ Även Erik Sundberg menar att könsmakten är något som männen innehar. Han menar att den är given männen genom den struktur som genomsyrar samhället och att män inte gärna ger upp det patriarkala övertag som de har då den ger dem makten att göra som de vill.¹²⁷ Här ligger en skillnad i att Lundgren kopplar denna makt till det kulturella arvet, medan Sundberg menar att det ligger i samhällsstrukturen, eller patriarkatet.

¹²⁰ Eliasson, Ellgrim 2006:20

¹²¹ Lundgren 1993:223

¹²² Lundgren 1993:223

¹²³ Lundgren 1993:235

¹²⁴ Lundgren 1993:238

¹²⁵ Connell 1995:101

¹²⁶ Lundgren 1993:250

¹²⁷ Sundberg 1993:7

Lundgren gör även en koppling mellan våld och sexualitet. I studien *Gud och alla andra karlar* så ser hon en gemensam koppling mellan våld och sexualliv där sexuallivet blir våldspräglad och den manliga sexualiteten ibland uttrycker sig i våldtäkt. Lundgren menar att det kan vara av vikt att *"mannen blir man, och sexualiserat våld blir den arena han konstituerar sig som man på."*¹²⁸ Maskulinitet, våld och erotik utgör ett sammanhängande komplex eller helhetsfenomen i det som Lundgren kallar könskultur, det vill säga ett historiskt arv av könsnormer med djupa rötter samt en utbredd och fortsatt verksamt symboliskt-ideologiskt system i vår samtid.¹²⁹ För att kunna förstå kärnan i könsmaktförhållandet och könsnormerna så ser Lundgren den manliga sexuella överordningen och den kvinnliga sexuella underordningen som en del i en slutsats när det handlar om könsmaktförhållandet.¹³⁰

¹²⁸ Lundgren 1993:240

¹²⁹ Lundgren 1993:210 (Oslo: Universitetsförlaget)

¹³⁰ Lundgren 1994:107

5. Analys

I det följande kapitlet så kommer en analys av Eva Lundgrens forskning ställas mot det övriga forskningsfältet. Jag har redan i föregående kapitel jämfört vissa skillnader och likheter, och kommer i detta kapitel att ytterligare förtydliga mina resultat.

Eva Lundgrens forskning tyder på att hon förkastar den individuella förklaringsnivån till varför män slår kvinnor. Hon menar att i det individuella perspektivet så ligger en föreställning om att våldet är enstaka, avvikande händelser som utövas av enskilda män. Istället pekar hon på att misshandel kan ske i vilket parförhållande som helst. Därmed förkastar hon således försöken att ta hänsyn till barndom, karaktärsdrag, alkoholbruk eller social förlust och i och med det leta efter mönster som särskiljer misshandlare från andra män. Det finns även inom det övriga forskningsläget en kritik av den individuella nivån. Här menas det då att problemet blir mindre och kan endast fokuseras på de personliga egenskaperna hos mannen. Eliasson och Ellgrim pekar på det faktum att på den individuella nivån så ses inte männens våld som ett strukturellt problem, vilket i förlängningen innebär att det strukturella våldet osynliggörs. Det finns dock forskare som hävdar att de individuella egenskaperna hos mannen är ytterst viktiga att påpeka. Bland annat pekar vissa på att mannen har dålig självkänsla eller en osäkerhet i mansrollen, vilket skulle innebära att han är beroende av kvinnan. Heléne Thomsson anser att de män som misshandlar kvinnor inte tillhör de vanliga männen, utan söker förklaringar i att mannen är psykiskt sjuk etc.

Det kan alltså konstateras att det råder olika åsikter i forskningsfältet till hur mycket fokus som ska läggas på mannens individuella egenskaper när de handlar om orsaker till mäns våld mot kvinnor. Det som tycks bli en konsekvens av att fokusera på enskilda män är att det innebär svårigheter att hitta generella förebyggande åtgärder mot våldsbrukare.

Lundgren beskriver även ett systemteoretiskt perspektiv, vilket jag till viss del jämför med det strukturella perspektivet i övrig forskning då båda pekar på strukturer i samhället. Lundgren menar att det systemteoretiska perspektivet undgår sammanhangen mellan en vanlig man och en våldsman, och sammanhang mellan en vanlig, underordnad kvinna och en misshandlad kvinna. Hon menar även att det finns ett sammanhang mellan ett fredligt och ett våldsamt

parförhållande som undviks i dels det individuella perspektivet, men även i det systemteoretiska/strukturella perspektivet.

Lundgren anlägger även vad hon kallar för ett kvinnoperspektiv, där hon pekar på att våldets orsaker kan ses ur ett könsmaktperspektiv. Hon menar att mäns våld mot kvinnor på ett strukturellt plan kan ses som ett uttryck för den manliga överordningen. Våldet som kvinnorna utsätts för uttrycker, men bidrar även, till att återskapa och forma kvinnors och mäns syn på innebörden av de båda könen. Här kan det då pekas på ett antal likheter med det övriga forskningsfältet. Där pekar ett flertal forskare och författare på att den strukturella nivån har en central roll i våra liv, och formar individers handlingar. Exempelvis menar Eliasson och Ellgrim att i strukturerna i samhället, och där avses främst den patriarkala maktstrukturen, finns det outtalade normer som gäller för män och kvinnor. Dessa underlättar då för individuella män att dominera, kontrollera och bruka våld mot kvinnor. Även Erik Sundberg pekar på att om den existerande maktstrukturen har tillräckligt med livskraft så anpassar sig medlemmarna i samhället till den. Detta är i sin tur en förklaring till mycket av det som sker i vårt samhälle. Sundberg menar att om samhället säger att det finns en maktstruktur så ställer detta förväntningar på medborgarna. Många män hävdar då att de tar till våld just på grund av att de anser att de befinner sig i en underordnad ställning.

Det som inte framförs i Lundgrens forskning är familjens betydelse. Birgitta Göransson och hennes medförfattare pekar på att det är i familjen som ett våldsamt beteende lärs ut, vilket då skulle leda till att främst misshandlade barn växer upp till misshandlare. Detta innebär alltså ett strukturellt inlärande där misshandel anses godtagbart. De menar dock att inte alla barn som vuxit upp i våldsamma familjer blir våldsamma som vuxna. Även förklaringar som att män skulle vara avundsjuka på kvinnor finns i den övriga forskningen. Peter Thielst pekar på att i den patriarkala strukturen så finns en avundsjuka hos män på kvinnor vilken kan uttrycka sig i våld när mannen vill hävda sig. Elsa Bolin pekar på att familjer som lever i en isolerad miljö kan ha betydelse för misshandeln. Den sociala kontrollen är då mer anonym och ett destruktivt beteende kan pågå utan att någon ingriper.

Det är på den kulturella nivån som Lundgrens forskning bäst överensstämmer med det övriga forskningsfältet. Lundgren menar att genom det faktum att människor är medlemmar av en könsklass kontinuerligt så innebär detta att människor lär sig, anpassar sig och utvecklar ramar och grundregler för att leva med, eller bryta mot, de rådande kulturella normerna och

förväntningarna på könsklasserna. Även Eliasson och Ellgrim menar också att normerna för manlighet och kvinnlighet är olika beroende på om det gäller en man eller kvinna och påverkas av den kulturella styrningen. Normerna kommer heller inte att upphöra så länge som människor i praktiken accepterar att mannen har andra rättigheter i förhållandet än kvinnan. Genom detta kan våldet således fortgå.

De så kallade ”*subkulturella*” normerna överensstämmer i såväl Lundgrens forskning som delar av den övriga. Det innebär att i vissa så kallade ”*subkulturer*” skulle våldet vara mer internaliserat än i andra kulturer. Detta kan ses som något tvetydigt då både Lundgren och delar av det övriga forskningsfältet söker slå hål på schablonbilden att arbetslösa, socialt utslagna eller män av utländsk härkomst skulle vara mer våldsamma än andra. Lundgrens studie *Slagen Dam* pekar på det faktum att våldet mot kvinnor är ett utbrett fenomen, vilket förekommer i den offentliga såväl som i den privata sfären, och således av alla typer av män. Även Eliasson menar att de stereotyper som finns i samhället kring våldsmän ligger djupt förankrade och har en stabil och förenklad natur som är svår att påverka. Hon menar att dessa stereotyper inte bygger på faktiska omständigheter och inte heller förändras av det förändrade samhällsförhållandet eller den ökade informationen. Istället påverkas stereotyperna av det sociala och kulturella sammanhanget och växlar mellan olika situationer.

Det som tycks vara centrala punkter i både Lundgrens och övrig forskning är diskussionen om den patriarkala strukturen som en orsak till de rådande kulturella normerna. Detta leder i sin tur till en form av upprättelse för det faktum att männen kan vara överordnade kvinnorna utan att det direkt ifrågasätts, då det sker i det fördolda. Mannen kan genom den könskultur vi lever inom använda sig av våld för att hävda sin maskulinitet och kvinnans underordning, menar både Lundgren och Connell. Detta skulle då innebära att det finns en legitimitet för att den patriarkala strukturen råder.

Slutligen kan det sägas att både Lundgren och övrig forskning pekar på det faktum att våld och sexualitet kan vara faktorer som påverkar varandra. Lundgren menar att maskulinitet, våld och erotik utgör ett helhetsfenomen i vad hon kallar för könskultur. Detta menar hon är ett historiskt arv av könsnormer som är djupt förankrade och som är fortsatt verksamma i vår tid. För att kunna förstå detta så kopplar Lundgren könskulturen till den manliga sexuella överordningen och den kvinnliga sexuella underordningen. Även Erik Sundberg menar att de finns en stor skillnad i hur kvinnor respektive män får uttrycka sig på den sexuella arenan.

Sundberg menar att män till en viss grad objektifierar kvinnor, vilket skulle kunna vara en av anledningarna till kvinnomisshandel.

6. Diskussion och Slutsats

Min frågeställning löd *Hur relaterar Eva Lundgrens forskning till övrig forskning om orsaker till mäns våld mot kvinnor?* Som synes i analysen så kan det konstateras att Lundgrens forskning på många sätt överensstämmer med det övriga forskningsfältet. Det finns även teser där Lundgrens forskning strider mot det övriga forskningsfältet. Jag anser dock att detta inte är övervägande. Det bör även has i åtanke att det övriga forskningsfältet inte alltid är överensstämmande.

Det är svårt att i en sådan här typ av undersökning essentialisera exakta skillnader och likheter, då forskare uttrycker sig på olika sätt, fast de kanske ibland menar samma sak. Jag skulle ändå kort vilja förtydliga det jag anser vara de mest grundläggande skillnaderna och likheterna enligt min analys på Eva Lundgrens forskning gentemot det övriga forskningsfältet. En grundläggande likhet mellan dessa är att de ser på våldets orsaker ur ett könsmaktperspektiv. Mannens våld mot kvinnan kan på ett strukturellt plan ses som ett uttryck för den manliga överordningen, nämligen patriarkatet. Även det faktum att människor är medlemmar av olika könsklasser kan ses som en orsak. Det finns olika normer för män och kvinnor. Normerna påverkas av den kulturella styrningen. Dessa normer kommer att fortgå så länge män och kvinnor accepterar dem. Det är svårare att finna direkta skillnader, anser jag. Det kan dock sägas att familjens betydelse tycks vara något som Lundgren helt förkastar, men som viss del av det övriga forskningsfältet tycks anse ha betydelse.

Hur kan detta då sedan relateras till mediebilderna av ROKS och Eva Lundgren? Vad som framgår tydligt av media är att de har en ganska kritisk och negativ inställning mot framförallt Eva Lundgren, men även mot ROKS. Bland annat anser jag att Dagens Nyheters utspel om att ROKS har en ideologi som är alltför extrem, och att Eva Lundgren har en *”samma talibaner här som där”* inställning, kan ifrågasättas. Vad beträffar ROKS och deras ideologi så kan det utläsas på deras hemsida att de är en feministisk organisation med uppgift att verka för kvinnors och flickors rättigheter och frigörelse på alla plan.¹³¹ I feministisk anda söker ROKS verka mot mäns våld mot kvinnor och barn och arbetar mot den manliga dominansen och överordningen på samhällets alla nivåer.¹³² Vidare är det även en partipolitisk och religiöst

¹³¹ http://www.roks.se/Om%20roks/om_roks.htm sökdatum: 07-05-06

¹³² <http://www.roks.se/Om%20roks/stadgar.htm> sökdatum: 07-05-06

obunden organisation.¹³³ Vad som skulle vara alltför extremt med detta återstår för Dagens Nyheter att förtydliga. Som tidigare även konstaterats så verkar inte Eva Lundgrens forskning kring mäns våld mot kvinnor vara mer extrem än någon annan. Skulle det vara så att Eva Lundgren uttalat sig om att alla män skulle ha samma "talibaninställning" så är detta naturligtvis ett mycket grovt påstående från hennes sida. Detta är inget jag har funnit i min undersökning dock. Även andra forskare har ju konstaterat att män som slår kvinnor förekommer i alla samhällsklasser, grupper och kulturer. Därmed inte sagt att alla män är anklagade.

Dagens Nyheter menade även att ROKS spred myter om att mäns våldsbenägenhet skulle vara naturlig. I ROKS informationsbroschyr står att läsa att mäns våld mot kvinnor förekommer i alla samhällsklasser, bostadsområden, yrken och åldrar. Misshandeln ses som en process där mannen börjar med att kontrollera kvinnan. Hon utestängs från sina vänner, kritiserats och mannen kräver att hon ska anpassa sig efter hans behov, kvinnan isoleras gradvis.¹³⁴ När mannen så småningom brukar våld mot kvinnan är hon så pass nedbruten att hon inte vågar lämna mannen av rädsla för att mannen ska döda henne eller ta ifrån henne deras eventuella gemensamma barn.¹³⁵ I likhet med FN så menar ROKS att mäns våld mot kvinnor har sin förklaring i maktobalansen mellan könen i samhället. Även våldtäkt, incest, prostitution och pornografi är en yttring av maktobalansen enligt ROKS.¹³⁶ Detta är tydligen då något som Dagens Nyheter ser som en myt. Enligt ett flertal forskare så är det just på detta vis, medan andra menar att våldet förekommer i marginaliserade grupper. Jag anser att det är felaktigt av DN att mena att det skulle strida mot annan forskning, vilket min studie också visar.

Aftonbladet skrev att Eva Lundgren hjärntvättat ROKS och att organisationen hatat män i tio år. Detta kan anses vara ett ganska grovt påstående, med tanke på att ROKS har en mängd medlemmar varav alla naturligtvis inte anser samma sak. Naturligtvis kan det anses vara grovt att påstå, som ROKS före detta ordförande, att män är djur. Det har dock pågått stridigheter kring detta, vilket också ledde till den dåvarande ordförandens avgång. Att sedan Lundgren skulle hjärntvätta organisationen finns det heller inga belegg för. Visserligen hänvisar ROKS mycket av sin statistik från just Lundgrens forskning, främst då *Slagen Dam*. Det är viktigt att ha i åtanke att Eva Lundgren faktiskt är en av de mest framstående forskarna på just området

¹³³ <http://www.roks.se/Om%20roks/verksamhet.htm> sökdatum: 07-05-06

¹³⁴ <http://www.roks.se/Om%20roks/Bilder/infobroschyr.pdf> sökdatum: 07-05-06

¹³⁵ <http://www.roks.se/Om%20roks/Bilder/infobroschyr.pdf> sökdatum: 07-05-06

¹³⁶ <http://www.roks.se/Om%20roks/Bilder/infobroschyr.pdf> sökdatum: 07-05-06

mäns våld mot kvinnor. Vidare så har ROKS som uppgift att genom utbildningar och seminarier ge stöd och service till jourerna och att även bygga upp nätverk. ROKS bevakar även information och utredningar som ligger inom jourernas intresseområden och förmedlar sedan resultaten till sina medlemmar. ROKS bedriver även opinionsbildande verksamhet och söker skapa debatt kring frågor som jourerna arbetar med. Vidare bygger ROKS upp en resursbank för forskning och söker ”verka för dokumentation och öka tillgängligheten för feministisk forskning om mäns sexualiserade våld”.¹³⁷ De vill även genom samverkan på internationell nivå utbyta erfarenheter med kvinnoorganisationer i andra länder och därmed öka kunskaper som kan främja arbetet för kvinnors rättigheter.¹³⁸ Jag anser att detta tyder på att ROKS inte enbart förlitar sig på Eva Lundgrens forskning.

Slutligen så vill jag kommentera Svenska Dagbladets påstående om att Lundgren och ROKS lever i en ”föreställningsvärld”. Jag anser att min studie har pekat på att Eva Lundgrens forskning inte tycks vara fullt så väsensskild från övriga forskningsfältet som vissa medier tycks mena på. Det kan väl ändå inte anses vara en ”föreställningsvärld” att arbeta aktivt och att forska kring mäns våld mot kvinnor? Vi vet ju de facto att det förekommer våld mot kvinnor, och flera forskare pekar på att det främst är män som står för detta våld. Med andra ord så anser jag att medierna, och då främst ledarskribenter, emellanåt skriver en del som de inte har belägg för. Det tror jag kan vara en fara. De fyra dags-/kvällstidningar som jag valt att granska är de största i Sverige och har med andra ord många läsare. Jag anser att medierna borde ha en bättre samhällsvetenskaplig bild emellanåt. Detta då det finns en uppfattning om att de är den tredje statsmakten. Kan det då vara riktigt för medier att förmedla en mycket kritiskt och negativ bild av en organisation och en forskare som faktiskt, vid en närmare granskning, inte är sant?

¹³⁷ <http://www.roks.se/Om%20roks/stadgar.htm> sökdatum: 07-05-06

¹³⁸ <http://www.roks.se/Om%20roks/stadgar.htm> sökdatum: 07-05-06

7. Referenser

- Bolin Elsa** (1984) *Kampen mot kvinnomisshandel* Oskarshamn: Tryckeri AB Primo
- Connell Robert W** (1995) *Maskuliniteter* Göteborg: Daidalos Ab
- Eliasson Mona, Ellgrim Barbro** (2006) *En kunskapsöversikt; Mäns våld mot kvinnor i nära relationer* Sveriges Kommuner och Landsting, Katarina Tryck
- Eliasson Mona** (1997) *Mäns våld mot kvinnor* Stockholm: Bokförlaget Natur och kultur
- Göransson Birgitta, Järholm Andersson Inga, Kwarnmark Elisabeth** (1988) *Männen bakom kvinnovåldet* Stockholm: Bokförlaget Prisma
- Heimer Gun och Posse Barbro** (red.) (2003) *Våldsutsatta kvinnor- samhällets ansvar* Lund: Studentlitteratur
- Holmberg Carin** (1996) *Det kallas manshat* Falun: Scandbook
- Holmberg Carin** (1998) *Våld mot kvinnor- män i kris* SoS Rapport 1998:6
- Hydén Margareta** (1995) *Kvinnomisshandel inom äktenskapet- Mellan det omöjliga och det möjliga* Falköping: Gummessons Tryckeri AB
- Kiessling Lindahl Kerstin** (red.) (2002) *Mänskliga Rättigheter- Kvinnors Rättigheter* Eskilstuna: Multitryck i Eskilstuna AB (Utgiven av Svenska Unifem)
- Lundgren Eva, Heimer Gun, Westerstrand Jenny och Kallioski Anne-Marie** (2001) *Slagen Dam* Umeå: Åströms Tryckeri AB
- Lundgren Eva** (1993) *Gud och alla andra karlar* Stockholm: Bonniers Fotosätter
- Lundgren Eva** (1993) *Det får da vare grenser for kjønn- Voldelig empiri og feministisk teori* Oslo: Universitetsforlaget
- Lundgren Eva** (red.) (1994) *Kvinnor, vi måste vara med och skapa kunskap!* Stockholm: Gotab
- Sundberg Erik** (1993) *Mannens våld... eller männens* Linköping: ab Östgötatryck
- Thomsson Heléne** (2002) *Kvinnor, makt och förändring* Lund: Studentlitteratur
- Starrin Bengt, Svensson Per-Gunnar** (1994) *Kvalitativ metod och vetenskapsteori* Lund: Studentlitteratur
- Statens offentliga utredningar** 1995:60 *Kvinnofrid* Socialdepartementet

Artiklar

Lundgren Eva (1991) *Våldets normaliseringsprocess; två parter- två strategier* Jämfo Rapport 14/89

Internetreferenser

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=417947> sökdatum: 07-05-04

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=418764> sökdatum:07-05-04

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=423910> sökdatum:07-05-04

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=434312> sökdatum: 07-05-04

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=436846> sökdatum: 07-05-04

<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,648536,00.html> sökdatum: 07-05-04

<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,658695,00.html> sökdatum: 07-05-04

<http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/0,2789,654317,00.html> sökdatum: 07-05-04

http://www.svd.se/dynamiskt/ledare/did_9797269.asp sökdatum: 07-05-04

http://www.svd.se/dynamiskt/ledare/did_9878979.asp sökdatum: 07-05-04

http://www.svd.se/dynamiskt/ledare/did_9920111.asp sökdatum: 07-05-04

<http://www.expressen.se/1.231869> sökdatum: 07-05-04

<http://www.expressen.se/1.215662> sökdatum: 07-05-04

<http://www.expressen.se/1.289226> sökdatum: 07-05-04

http://www.roks.se/Om%20roks/om_roks.htm sökdatum: 07-05-06

<http://www.roks.se/Om%20roks/verksamhet.htm> sökdatum: 07-05-06

<http://www.roks.se/Om%20roks/Bilder/infobroschyr.pdf> sökdatum: 07-05-06

<http://www.roks.se/Om%20roks/stadgar.htm> sökdatum: 07-05-06

<http://www.samgenus.uu.se/eva.html> sökdatum: 07-05-06